

Minóg morski *Petromyzon marinus*, Linneaus, 1758

Opis gatunku

Minóg morski należy do ryb bezszczękowych (Agnata) do rodziny minogowatych. Jego budowa jest bardzo charakterystyczna. Ciało silnie wydłużone, węgorzowate z głową posiadającą tarczę gębową o średnicy większej niż przekrój poprzeczny odcinka skrzelowego. Na tarczy usadowione są szeregowo liczne haki zębowe. Po bokach otworu gębowego ma dwie pary dwuwierzchołowych zębów. Posiada jedną łukowatą płetwę ogonową i dwie płetwy grzbietowe, które stykają się ze sobą przed tarłem. Dojrzały osobnik jest ciemnobrunatny, ma marmurkowaty grzbiet i ciemne boki. Larwy minoga mają robakowaty kształt (Holcik 1986, Witkowski 2000 i 2001). Dorosły osobnik minoga może być mylony z węgorzem (*Anguilla anguilla*), ten ostatni jednak w przeciwieństwie do minoga morskiego posiada płetwy piersiowe i brzuszne.

Minóg morski jest gatunkiem objętym ochroną całkowitą w Polsce (Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt, Dz.U. 2014 poz. 1348.) oraz jest gatunkiem ważnym dla wspólnoty, wymienionym w załączniku II Dyrektywy Siedliskowej (Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory<).

Biologia

Minogi, w celu odbycia tarła, wędrują do rzek przymorskich. Wędrówka zaczyna się późną jesienią z nasileniem na wiosnę. Droga, którą mają do przebycia może wahać się od 20 do 850 km. Jest to gatunek monogamiczny. Kiedy samce uformują gniazdo, po kilku dniach dołączają do nich samice, które składają tam od 150 do 300 tys. ziaren ikry. Kilka dni po tarle dorosłe osobniki giną. Minóg morski w wodach słodkich spędza 6-8 lat, kiedy to przechodzi przeobrażenie z larwy do stadium ostatecznego (Manion i Hansen 1980). W maju, podczas gdy młodociane osobniki spływają do morza następuje ich metamorfoza. Grzbiet staje się szaroniebieski, boki mają metaliczne ubarwienie, a brzuch jest srebrzystobiały. W morzu, ze względu na pasożytniczy sposób odżywiania się, aktywnie żerują na innych gatunkach ryb. Minóg morski jest również drapieżnikiem, który atakuje głównie ryby śledziowate takie jak śledź, szprot, aloza, parposz oraz dorszowate np. dorsz, plamiak, czerniak. Ofiarę dla niego może stanowić również jesiotr, troć wędrowna, czy łosoś. Duża populacja minoga może stanowić zagrożenie dla innych gatunków ryb cennych gospodarczo (Beamish 1980).

Siedlisko

Wybór siedliska przez minoga morskiego zależy od jego wieku, a tym samym stadium rozwoju w jakim się znajduje. Larwy minoga zamieszkują środkowy bieg rzeki. Dorastające osobniki przebywają w strefach przybrzeżnych morza oraz w

ujściach rzek, natomiast większe można znaleźć kilka lub kilkadziesiąt kilometrów od linii brzegowej na głębokości do 650 m. Minogi w ciągu dnia ukrywają się w zacienionych miejscach.

Występowanie

Minóg morski jest szeroko rozpowszechniony w północnym Atlantyku, w Polsce jest najrzadziej spotykanym gatunkiem minoga. Sporadycznie odnotowywany był w śródlądowych wodach Polski oraz ujściu Wisły i Odry (Penczak 1964).

Obecnie, w ramach prac Instytutu Morskiego w Gdańsku nad projektem „Pilotażowe wdrożenie monitoringu gatunków i siedlisk morskich w latach 2015-2018”, minoga morskiego objęto monitoringiem na 10 stanowiskach:

- Rzeka Pasłęka,
- Rzeka Bauda,
- Rzeka Wierzyca,
- Rzeka Reda,
- Rzeka Chełst,
- Rzeka Łeba,
- Rzeka Wieprza/Grabowa,
- Rzeka Rega,
- Rzeka Wołcznica,
- Rzeka Ina/Krąpiel.

Literatura:

1. Beamish F. W. H. 1980. *Biology of the North American anadromous sea lamprey, Petromyzon marinus*. Can. J. Fish. Aquat., Sci., 37: 1924–1943.
2. Holcik J. (red.) 1986. *The freshwater fishes of Europe. Vol.1. Part.1. Petromyzontiformes*. Aula Verl., Wiesbaden, 413 s.
3. Manion P. J., Hansen H. 1980. *Spawning behaviour and fecundity of lampreys from the upper Great Lakes*. Can. J. Fish. Aquat. Sci., 37: 1635–1640
4. Penczak T. 1964. *Minóg morski, Petromyzon marinus L., złowiony w Pilicy, lewobrzeżnym dopływie Środkowej Wisły*. Przegl. Zool., 8: 261–265.
5. Witkowski A. 2000. *Minóg morski – Petromyzon marinus Linnaeus, 1758*. (w:) Brylijska M. (red.) *Ryby słodkowodne Polski*. PWN, Warszawa, 133–137.
6. Witkowski A. 2001. *Petromyzon marinus Linne, 1758 – minóg morski*. (w:) Głowaciński Z. (red.) *Polska Czerwona Księga Zwierząt*, PWRiL, Warszawa, 322–323.